

[Guldberg.]

arbejdsindsatsen i byggeriet. De penge, vi her offer fra statens side, tilhører lejerne, og det er dem, de skal gå videre til.

Jeg tror, at man lige så godt kan tale lidt mere rent ud om dette spørgsmål. Der er vist ikke mange, der har været i nærheden af byggeriet i det storkøbenhavnske område, som ikke udmærket godt ved, at selv om mange af de medvirkende gør deres bedste, finder der stadig en nedsættelse af arbejdsindsatsen sted. Jeg mener dermed, at man ikke i forhold til, hvad man kan andre steder, tilnærmelsesvis udnytter den arbejdskraft, der er til rådighed, at der ikke tilnærmelsesvis præsteres de arbejdsydelser, der kunne præsteres med det værktøj, man har fået til rådighed i den tid, der bruges dertil.

Når jeg nu går så stærkt ind på dette, er det, fordi det er min overbevisning, at det i virkeligheden først og fremmest er herfra, at vanskelighederne med de urimeligt høje priser på boliger og de urimeligt høje huslejer stammer, altså det, som lejerne beklager sig over, og som vi skal søge at hjælpe dem imod. For øvrigt tror jeg også, at et væsentligt medansvar for det høje renteniveau ligger i disse ting. Det smitter jo, og selv om der altså er områder i landet, hvor det ikke har smittet så meget endnu, kommer man ikke uden om, at med det system, vi har, kan forholdene i ét område af landet efterhånden smitte af på de andre områder, og så havner vi i det, vi er i nærheden af; og vi har jo i virkeligheden efterhånden nogle meget mærkelige forhold.

En helårsbeskæftiget inden for bygge- og anlægsvirksomheden i København kan vel have en indtægt — jeg ved ikke bestemt på hvor meget, men jeg ville da skønne, at han kan have både 30.000 og 40.000 kr. i indtægt. Det er et beløb, der er den vel undt, der bestiller noget for det, men det er også en indtægt, som man andre steder i landet vil betragte som en relativt god indtægt, og alligevel er vi ved at nå til, at en sådan indtægt ikke er tilstrækkelig til at betale huslejen i de boliger, som de pågældende selv bygger, men at der skal offentlig støtte til, eller at konerne må ud og tjene penge ved siden af, så familien kan få råd til at betale huslejen. Og så kommer den samlede indtægt op over den progres-

sive grænse, og på den måde hjælper vi til at gøre problemet yderligere vanskeligt.

Jeg ved godt, at der heroverfor vil kunne hævdes — og ikke uden en vis sandhed — at der er andre årsager til, at boliger er blevet noget, som den almindelige mand ikke kan betale, men jeg tror, det er nødvendigt at nævne netop denne ting, også fordi vi jo her er i et område, hvor det i hvert tilfælde er vor opfattelse, at boligministeren har et ansvar, og at de sociale boligselskaber har et særligt ansvar, for at finde ud af, hvorledes vi kan undgå, at både den boligsikringsordning, vi nu taler om, og rentesikringsordningen bliver ædt op af stigende priser. Der er ikke noget af de fire partier, der har påtaget sig den ubehagelige opgave, det var at få sat gang i en løsning af boligspørgsmålet, der kan være tjent med, at det skal ende sådan. Det er derfor, jeg har fundet det nødvendigt at advare imod det, og jeg vil gerne ved denne lejlighed spørge boligministeren, hvad han vil foretage sig eller har foretaget sig eller kan foretage sig for at undgå, at en sådan udvikling finder sted.

Når jeg spørger om dette, er det også, fordi vor holdning til adskillige af de enkeltheder, vi skal til at udforme inden for de nævnte principper, i høj grad vil være afhængig af, hvorledes man skal bedømme risikoen for en sådan udvikling. Det er en væsentlig forudsætning, at de sociale boligselskaber — og dermed har det altså nøje sammenhæng med reglerne for landsbyggefondens — benytter den fortrinsstilling, vi giver dem, til at bygge så billigt, at der virkelig bliver tale om en konkurrence over for det private byggeri og en mulighed for, at denne konkurrence kan virke nedsættende på byggeomkostningerne.

Lad mig som eksempel nævne, at det fremgår af landsbygge Lovforslaget, at man ganske vist ikke af det, som vi kan kalde de bundne midler, men så af andre midler, der indgår til landsbyggefondens, også kunne tænke sig at benytte midler til opbygning af produktionsforetagender, altså kooperative foretagender eller noget tilsvarende — jeg ved ikke hvad. Man kan med de erfaringer, vi har indtil nu, forestille sig, hvad der kan komme ud af at få dannet en lukket ring af boligselskaber, landsbyggefond og kooperative byggeforetagender, som ejes og